

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Epistolarvm [epistolarum] D. Philippi Melanchthonis Farrago

Melanchthon, Philipp

Basileae, 1565

VD16 -M3220

Oratio a M.Marcello habita, cum ei gradus magisterij decerneretur: De
necessitate Stoica,disputatio

[urn:nbn:de:bsz:31-312770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-312770)

res, propter multas gravissimas causas prodest.
29 Augusti, Anno 1538.

Oratio à M. Marcello habita, cùm ei gra-
dus magisterij decerneretur: De
necessitate Stoica, di-
sputatio.

Cùm pro eximia humanitate uestra, ornatissimi viri, honoris nostri causa hic conueneritis: peto à uobis, ut ad id beneficium, hoc quoque addatis, ne me ingenij fiducia potius quàm officio adductum, has dicendi partes suscepisse existimetis.

Deinde ut iuuenilem orationem boni consulatis. neque enim tam ridiculè ineptus sum, ut confidam me in hac et ingenij et atatis imbecillitate quicquam adferre posse dignum uestris auribus. Tantum officium meum probari uobis opto. Nihil enim ab incunte etate mihi prius ac potius fuit, quàm ut præceptorum auctoritati religiosè parerem. Eamque laudem non minus quàm doctrinæ expectendam bonis mentibus existimaui. Nec uerò dubito, quum et uos pro excellenti sapientia uestra, magis à nobis diligentiam in officio, quàm eloquentiam requiratis, quæ ne mediocris quidem in adulescente existere potest. Mihi uerò, etiamsi has cõmunes literas utcūque gustauim, tamen aliqua ex parte et natura repugnat. Itaque cùm alij hic enco-

mia artium dixerint: ego, quoniã neq; pro digni-
 tate ornare Philosophiam, neq; noui quicquam in
 uenire potui, quæstionem huc adferendam esse du-
 xi, ut leuaret fastidium uarietas. Nam id quoq; in
 more est, controuersias hoc loco dicere. Quæso
itaq; ut patienter me audiat. Præstabo enim ex
 breuitate orationis, ne facilitate uestra abusus ui-
 dear. Est autem hæc controuersia: An probanda
 sit Stoicorũ sententia, quam illi quidem acerrimè
 propugnarunt, Omnia necessario fieri. Magna
 causa est, & difficilis explicatio: sed tamen admo-
 dum utile censeo, de re tanta quid sentiendum sit,
 certò constituere. Neq; enim certè intelligi potest,
 quomodo retinendæ sint religiones, quomodo re-
 gendi mores, si illa Stoica necessitas mordicus reti-
 netur. Atq; hic uel præcipuè, etiam in Philosophi-
 cis studijs, scopus nobis propositus esse debet, ut in-
 uestigemus opinioniones moribus utiles: præterea, ut
 etiam uestigia diuinitatis in natura quæramus, aut
 pijs opinionibus animos ad religionem excitemus.
 Verissimũ enim est illud quod Xenophon ait: To-
 tum mundi opificiam simile esse operi sapientis
 artificis ac φιλοσόφου, hoc est curantis & aman-
 tis homines, ut agnosci author atq; opifex possit.
 Sed quæ fuerit præcipua Stoicorum ratio, dicendũ
 est. Ea est causarum connexio, ut inferiores cau-
 se non agant sine prima. Prima autem impediti

non

non potest: ergo cum cetera moueantur, mouente
prima, necessario fiunt omnia. Id argumentum
nescio quo modo peruasit etiam Theologicas scho-
las, atq; ibi non minores tumultus ciet quàm inter
Philosophos. Reclamant autem Stoicis ceteri, qui
dexterius philosophantur: & defendunt, non om-
nia necessario fieri: non esse tollendam coningen-
tiam, ut uocant. Nec uerò in hac parte rationes om-
nes recensere possum. Vnam recitabo, quæ & pru-
dentibus Philosophis ualde probatur, & certè apud
Christianos ualere plurimum debet.

Deus non est causa mali, seu peccati. Esset au-
tem causa peccati, sublata prorsus contingentia.

Quare absurdum & falsum est, omnia fieri neces-
sario. Ita & Philosophi indignum existimant diui-
nitate, causam flagitiorum ac scelerum in Deum
conferre. Et meo quidem iudicio opinio est audi-
tu crudelis. Citant Philosophi uersiculum ex Euri-
pide, ac magnis laudibus euehunt, estq; hæc sen-
tentia: si dii authores sunt turpitudinis, dii esse
non possunt:

εἰ θεοὶ τὴν ἀρῶσιν ἀγαθοῦ, ἢ καὶ κακοῦ θεοὶ

Iam si omnia immutabilia sunt, quare Deus inuo-
candus aut placandus est? His autem labefactatis,
religio funditus tollitur. Deinde quid legibus aut
disciplina opus est, si hanc tyrannidem possidet
καὶ ἄλλοι, quam ei tribuunt Stoici. Recte seruus
lus

lus Zenonis, cum obiurgante hero se excusaret,
ait se coactū illa necessitate magistri sui peccasse.

Itaq; etsi ego quidem auribus atq; animo à Stoicorum opinione abhorreo: tamen quoniam controuersia difficilis est, & ratio Stoicorum non sine negotio dissolui ac dilui potest, defero hanc totam controuersiam ad doctissimum uirum D. Milichium: eumq; rogo, ut pro sua & erga me beneuolentia, & singulari fide erga uniuersam scholam, dijudicandam causam & explicandam suscipiat. Qua in re & mihi pergratum faciet, & de uniuersa schola benemerebitur: quam professio plurimum refert, quàm maximè aduersus opiniones parum utiles diligenter inuitam esse. Dixi.

Clarissimo & optimo uiro, Domino Iohanni Bugenhagio, pastori Ecclesie Vitebergensis, amico suo charissimo,
Philip. Mel. S. D.

Historia p. 99.

Integram historiam eorum quæ hic hactenus in conueniu acta sunt, petes à domino Doctore N. Animaduertimus esse crebras & uarias aduersariorum deliberationes: sed spero Deum eorum consilia dissipaturum esse. Nondum inchoarunt publicam disputationem. Illud agunt, ut nobis artuculos dilutos & sophisticos proponant. Sed iam dissen-